

**LIIKENTEN JA MAANKÄYTÖN
KIRJALLISUUSTUTKIMUS**

KIRJALLISUUTTA AIHEPIIREITTÄIN

Doktori:
Nidemi:

**TIEHALLITUS
Tiesuunnittelu
7.9.1992**

08 TIEH / LII

Tielaitos
Kirjasto

Doknro: 930653
Nidenro: 940130

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

LIIKENTEEEN JA MAANKÄYTÖN KIRJALLISUUSTUTKIMUS
KIRJALLISUUTTA AIHEPIIREITTÄIN:

AIHEPIIRIT

KIRJALUETTELO

KIRJAESITTELYT

LIITTEET:

Liite 1 Luettelo haastatelluista asiantuntijoista

JOHDANTO

Liikenteen ja maankäytön kirjallisuustutkimus asiantuntijahaastattelumenetelmällä

Tähän kirjallisuustutkimukseen on kerätty pääasiassa liikenteen ja maankäytön vuorovaikutussuhdetta ja liikenteen vaikutuksia kaupunkirakenteen hajoamiseen käsittelevää kirjallisuutta. Näiden kysymysten ympärillä olevia organisaatio- ja lainsäädäntöongelmia sekä matemaattisien mallien kehittelyä käsittelevää kirjallisuutta ei käsitellä. **Jokaisesta kirjasta on lyhyt luonnehdinta tai suositus.**

Liikenteen ja maankäytön vuorovaikutussuhteesta on kiinnostuttu viimeaikoina uudestaan perinteisten liikennesuunnittelussa käytettyjen mallien osoittauduttua kehitystä puutteellisesti ennustaviksi ja tavoitesuunnitteluun huonosti soveltuviksi. Myös lisääntynyt huoli kaupunkikeskustojen tulevaisuudesta on aiheuttanut tarpeen ymmärtää paremmin liikenteen kasvuun ja kaupunkirakenteen hajoamiseen johtavia prosesseja.

Koska uusi kiinnostus tutkimusaluetta kohtaan on nuorta, ei varsinaisesti sitä käsittelevää käyttökelpoista tutkimusta ole vielä valmistunut kovin paljon Suomessa eikä muualla. Sen sijaan aihepiiriä sivuavaa ja ajankohtaisen tutkimuksen puutteen toteavaa kirjallisuutta löytyy runsaasti. **Kirjallisuustutkimus jakautuukin kolmeen osaan, joissa aihepiiriä lähestytään eri tasoilla.**

Ensimmäisessä osassa käsitellään varsinaisesti liikenteen ja maankäytön vuorovaikutussuhdetta käsittelevää kirjallisuutta ja tutkimusta. **Toinen osa** käsittää kirjallisuutta, jonka jossain osassa on käsitelty liikenteen ja maankäytön vuorovaikutusta ja kaupunkirakenteen hajoamista tai kirjallisuus on muuten hyödyllistä ongelmakentän ymmärtämisen ja jatkotutkimuksen kannalta. **Kolmanteen osaan** on kerätty yleistä yhdyskuntarakenteen kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä käsittelevää kirjallisuutta lähinnä suunnittelumaantieteen ja tulevaisuuden tutkimuksen näkökulmista.

Kirjallisuustutkimus on tehty ns. **asiantuntijahaastattelumenetelmällä** eli pyytämällä eri asiantuntijoita (liite 1) suosittamaan aihepiirin kannalta parhaaksi katsomaansa kirjallisuutta. Kaikki haastatellut asiantuntijat suhtautuivat tehtävään erittäin innostuneesti. Ongelmana oli lähinnä suoraan aihepiiriä käsittelevän kirjallisuuden vähäisyys ja välillisesti koskettavien teosten runsaus ja vaikeus valita niistä oleellisimmat. Tuloksena saatiin runsaasti yhteiskunnan, aluerakenteen ja liikenteen kehitystä sekä tulevaisuuden visioita käsittelevää ajankohtaista kirjallisuutta.

Kirjasuosituksia pyydettiin myös neljältä pohjoismaiselta asiantuntijalta kirjeitse mutta vastauksia saatiin valitettavasti vain yhdeltä asiantuntijalta. Menetelmä ei tältä osin toiminut halutulla tavalla.

Asiantuntijoiden suosittelmien kirjojen lisäksi luettelo on kerätty tielaitoksen, ympäristöministeriön ja VTT:n julkaisusarjojen aiheita käsittelevät julkaisut sekä muuten tutkimuksen tekijän tietoon tulleet teokset.

Merkillä * on osoitettu ne teokset, joita kirjallisuustutkimuksen tekijä on pitänyt erityisen mielenkiintoisen tuntuisina ja suosittelee niitä tarkemman referoinnin kohteiksi.

Kirjallisuustutkimuksen tilaajana on ollut tiehallitus ja konsulttina on toiminut LT-Konsultit OY. Tiehallituksessa on työtä valvonut arkkitehti Ulla Priha. LT-Konsultit Oy:ssä ovat työhön osallistuneet tekn.lis. Kari Lautso ja tekn.yo Mariitta Vuorenpää.

**LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN KIRJALLISUUSTUTKIMUS
KIRJALLISUUTTA AIHEPIIREITTÄIN**

AIHEPIIRIT

I LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN VUOROVAIKUTUS

Yleistä

Vuorovaikutusteoriat

Liikennehankkeiden vaikutus maankäyttöön

Maankäytön vaikutus liikenteeseen

Maankäytön erikoisalueet

II AIHEPIIRIÄ KOSKETTAVAT ERIKOISALUEET

Tiehankkeiden vaikutusarvot

Aluerakenteen kehitys

Kauppa ja kaupunkikeskustat

Liikenne ja infrastruktuuri

Suunnittelu

Tila- ja ympäristökokemukset

**III YHDYSKUNTIEN JA ALUERAKENTEEN KEHITYSTÄ
KÄSITTELEVÄT YLEISTEOKSET**

LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN KIRJALLISUUSTUTKIMUS KIRJALLISUUTTA AIHEPIIREITTÄIN

KIRJALUETTELO

I LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN VUOROVAIKUTUS

Yleistä

- * Transportation, Urban Form, and the Environment
Alueet aallokossa -näkökulmia Suomen tulevaisuuteen; Liikenne ja Yhdyskunta
- Byformingens historie -den moderne veg- og transportplanleggings historiske bakgrunn
- Cities of Tomorrow
- Liikennejärjestelmä yhdyskunta- ja aluerakenteessa
- Kaupunkiluodituksen lähtökohtia
- Vagnbanor och ny bebyggelse i stadsbygd
- City Centre -Planning & Design -Symposium, Final Report
- * Trafik och Miljö i Stadskärnan, problem, möjligheter och forskningsbehov
- Restriction of Motor Vehicle Traffic in City Centres

Vuorovaikutusteoriat

- * New Directions for Understanding Transportation and Land Use
- * Land Use and Transportations: Report of the Isgluti Study
- * Land development Simulation and Traffic Mitigation
- Urban Land Use and Transport Interaction - Policies and Models
- Trafikkberegninger
- Yhdyskunnan erilaisten toimintojen aiheuttamat matkatuotokset, diplomityö
- Transportation, Urban Form, and the Environment
- Relationships of Transportation and Land Use, Economic Development, and Intercity Bus Issues

Liikennehankkeiden vaikutus maankäyttöön

- Liikenneolosuhteiden vaikutus toimintojen sijoittumiseen kaupunkirakenteeseen
- Liikenneväylähankkeiden vaikutus maankäyttöön ja kaupunkirakenteeseen
- Liikenneväylien vaikutus maankäyttöön ja kaupunkirakenteeseen
- Selvitys moottoritien (VT3) ja sen liittymäalueiden aluerakenteellisista maankäytöllisistä vaikutuksista
- Ohikulkuteiden vaikutus taajamarakenteeseen
- Tiehankeiden vaikutusten määrittäminen; käytössä olevia menetelmiä ja malleja, kirjallisuusselvitys
- Liikenneverkon vaikutus yhdyskuntaan, diplomityö
- Land Use Impacts of the Houston Transitway System
- Suurten liikennejärjestelyjen yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset, kolme esimerkkiä
- Metro ja kaupunkirakenne: seuranta tutkimus
- Selvitys Helsingistä itään suuntautuvien ratayhteyksien vaikutuksesta itä-Uudenmaan aluerakenteeseen
- Relationships of Transportation and Land Use, Economic Development, and Intercity Bus Issues

Maankäytön vaikutus liikenteeseen

Pääkaupunkiseudun maankäytön muutossuuntien liikenteellinen tarkastelu

ASTA -tutkimukset

Changing Patterns of Urban Travel

Yhdyskunnan erilaisten toimintojen aiheuttamat matkatuotokset, diplomityö

Maankäytön erikoisalueet

Kirkkojen ympäristön kaavoitus

Kauppa ja liikenne

Workshop on Transportation Requirements for Urban Activity Centres

Transport and Inner City Firms: Results of the London Surveys

II AIHEPIIRIÄ KOSKETTAVAT ERIKOISALUEET

Tiehankkeiden vaikutusarvlot

Tiehankkeiden vaikutusten määrittäminen; käytössä olevia menetelmiä ja malleja, kirjallisuusselvitys
Ohitustielden vaikutukset, esitutkimus
Tiehankkeiden hyvinvointivaikutusten arviointi
Nauvo - Parainen kilnteä tleyhteys - Hyvinvointivaikutusten arviointi
Tienpidon välilliset hyödyt
Mikkellin ohikulkutien vaikutustutkimus
Valtatien 6 kehittäminen välillä Lappeenranta - Imatra, Vaikutusselvitys, Tekninen raportti
Ympäristövaikutukset
Liikenne ja ympäristö -tutkimustyöryhmän raportti
Pääväylät kaupunkialueilla - Pääväylä ja ympäristö
Ympäristötiedot ja tietolähteet tiensuunnittelussa
Auto, terveys ja ympäristö
Ympäristövaikutusten arviointi yleiskaavatasolla

Aluerakenteen kehitys

Kaupunkien sisäinen rakenne
Porvoo paremmaksi - Vanha Porvoo projektin arviointityöryhmän mietintö
Suburbia: an International Assessment
Kaavan ulkopuolisten alueiden asuinrakentaminen; kehitys, tavoitteet ja ohjaukset Hyvinkäällä, Nurmijärvellä, Vihdissä ja Tuusulassa
Tuotantofilosofian muutos ja logistikka 1990-luvun aluejärjestelmässä

Kauppa ja kaupunkikeskustat

Keskustojen kehittäminen kauppapaikkoina, kauppakeskustyöryhmän mietintö

Liikenne ja infrastruktuuri

Kymmenen eurooppalaisia kaupunkia - liikennejärjestelmien kuvaukset
Trafiksystem i europelska städer
Comparalson du système de transport à LYON et dans 5 aires métropolitaines- rapport de synthèse et cartographie
Cities and Automobile Dependence, an International Sourcebook
Gemensamma vägar
Samhällsutveckling och teknisk utveckling av betydelse för kommunikationernas framtid
Nordiske storbyers trafikk og miljø, Oppsummering av etappe 1
Asiantuntijalausuntoja tiehankkeiden perusteluista

Suunnittelu

Ohjeet ja oppaat
Tielden esisuunnittelu Pohjoismaissa
TRÅD -92 Remissupplaga - förslag till råd för planering av stadens trafiknät och trafik i sammanhållen bebyggelse
Liikenneturvallisuus kaavoituksessa - Opas 1:1992
Yleiset tiet kaava-alueilla, kaavojen vaikutus tienpitoon, kaavoitus yleisten tielden kannalta, yhteistyö
Strategies for Reduction of Traffic Risks Through Urban and Traffic Planning
Ympäristötiedot ja tietolähteet tiensuunnittelussa
Att notera rumuppleverser
Suunnittelukäytännöt

* Trends In Urban Transport Planning - The Current Shift In Solving Urban Transport Problems

* Land Use and Transportation Planning In Response to Congestion: A Review and Critique
The Greening of Urban Transport, planning for walking & cycling in western cities

Trasslerung und Gestaltung von Strassen und Autobahnen

Pääväylät kaupunkialueilla - Pääväylä ja ympäristö

Suunnitteluapuvälitteet

Rakennetun ympäristön kauneus ja laatu -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 1

Ympäristön kokeminen ja havainnollistaminen -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 2

Työkalut ja tulojärjestelmät -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 3

Maisema suunnittelussa

Maisemamaakunnat ; maakunnallinen viheraluejärjestelmä

Maakunnallinen maisemaselvitys; Varsinais-Suomi

Erikoissuunnittelu

Viherrakentaminen liikenneympäristössä

Tila- ja ympäristökokemukset

Att notera rumuppleverser

Något om...; Liten skissbok om det upplevda rummet

Väster-Norrleden på Hisingen; Trafikarkitektoniska studier

The View from the Road

Man Made America

The Concise Townscape

Tecken att tänka med

III YHDYSKUNTIEN JA ALUERAKENTEEN KEHITYSTÄ KÄSITTELEVÄT YLEISTEOKSET

Modern Transport Geography

The Study of Urban Geography, third edition

Helsinki - Hämeenlinna - Tampere vyöhykeselvitys :
yhteenvetoraportti

Tuotantofilosofian muutos ja logistiikka 1990-luvun
aluejärjestelmässä

Tuntematon verkko - viitteitä aluerakenteen muuttumisesta verkko-
maiseksi

Kommunikaatioyhteiskunnan aluejärjestelmä; Kuopion asema
kansainvälistyvässä Suomessa

The Informational City; Information Technology, Economic
Restructuring, and the Urban-Regional Process

* The Spatial Impact of Technological Change

Liikenne muuttuvassa maailmassa - Liikennetekniikan seminaari
1987-1988

Har bilsamhället någon framtid?

* Effekter av stora externa handelsetableringar

Euroopan todelliset vaikuttajat; Johdatus kuntien ja maakuntien
Eurooppaan

LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN KIRJALLISUUSTUTKIMUS KIRJALLISUUTTA AIHEPIIREITTÄIN

KIRJAESITTELYT

I LIIKENTEEN JA MAANKÄYTÖN VUOROVAIKUTUS

Yleistä

* **Transportation, Urban Form, and the Environment**

Special Report 231, Transportation Research Board, National Research Council,
Washington, D.C. 1991, ISBN 0-309-05113-4

Erittäin keskeinen ja ajankohtainen - amerikkalaisen tutkimuksen nykytila.

Lähdekirjoitusartikkelien otsikot vapaasti suomennettuna:

- *Työpaikat, asuminen ja kuljetukset: Teoria ja todisteet vaikutuksista liikenteen ja maankäytön välillä*
- *Vaikuttaako liikenteen rahoitus kaupunkimuotoon?*
- *Suurkaupungin muodon alueellinen hallinta: puuttuva rengas maankäytön ja liikenteen suhteissa*
- *Energian ja ympäristötutkimuksen tarpeet*
- *Tutkimustarpeet analysoitaessa liikenteen valinnanvapauden ja kaupunkimuodon ja ympäristön vaikutuksia toisiinsa*
- *Sijoituspaikkasuunnittelu ja sen suhteet kaupunkimuotoon*

Alueet aallokossa -näkökulmia Suomen tulevaisuuteen; Liikenne ja Yhdyskunta

Himanen Veli, Sisäasiainministeriö, Kunta- ja aluekehitysosasto

Hyvä, lyhyt johdatus liikenteen nykytilan ongelmakenttään ja kehitysnäkymiin.

Liikennejärjestelmän alueelliset vaikutukset kappaleessa tehdään yleisellä tasolla johtopäätöksiä aiheista : liikenteen ja maankäytön riippuvuussuhde, liikennejärjestelmän kehittämisen netto- ja jakaumavaikutukset ja tulevaisuudessa odotettavissa olevat vaikutukset. Artikkelin mukaan, historiallinen tarkastelu osoittaa, että aluerakenteet hajoavat, kun liikennejärjestelmät nopeutuvat.

Byformingens historie -den moderne veg- og transportplanleggings historiske bakgrunn

Knut Selberg arkitektkontor, Trondheim 1991

Ajankohtainen, kansainvälinen ja tieteellinen, HISTORIA, reurbanisaatio, kadun kielioppi.

Suosittelija: A. Jansson

Cities of Tomorrow

Hall Peter, Basil Blackwell Oxford 1988,473s., ISBN 0-631-13444-1

Yhteenveto siitä millaiseksi kaupunki on kuviteltu tulevaisuudessa eri vuosisadoilla. Kaksi lukua liikenteen vaikutuksista kaupunkiin ja muuta yleistä.

Suosittelija: P. Lahti

Liikennejärjestelmä yhdyskunta- ja aluerakenteessa

Andersson Harri 1991

Projekti ehdotukset s.20 ok; löydetty oikeat "tasot". Hieman vaikeaselkoinen.

Suosittelija: A. Jansson

Kaupunki uudistuksen lähtökohtia

- kaupunkimaisten yhdyskuntien kehittämiskampanja; Julkaisu 1 /1981
Toim. Jukka Turtiainen ja Ilppo Niemi VPK 1981, ISBN 951-46-5351-3
Materiaalia paljon, ei otettu vakavasti ilmestyessään, yhä ajankohtainen.
Suositteleva: A. Jansson

Vagnbanor och ny bebyggelse i stadsbygd

Almers Kristin, Ruotsi 1991

Liikennetilän ja muun tilän suhteen kehitys kaupungeissa. Suhde todetaan nykyisin vääristyneeksi ja yritetään löytää keino suhteen parantamiseksi ja kaupunkien keskustojen pelastamiseksi.

Suosittelija: B. Silfverberg

City Centre -Planning & Design -Symposium, Final Report

Universiteit van Amsterdam, Instituut voor Sociale Geografie, Amsterdam 1990

Artikkeleita käsittäen keskustojen saavutettavuutta ja liikenteen suhdetta historialliseen kaupunkikeskustaan.

*** Trafik och Miljö i Stads kärnan, problem, möjligheter och forskningsbehov**

Nordqvist Stig, TFB-rapport 1989:11, Swedish Transport Forsknings Beredningen, Allmänna Förlaget, ISSN 0282-8014, ISBN 91-87246-48-1

Kaupunkikeskustoille asetettavista vaatimuksista saavutettavuus ja miljööön säilyminen ovat käytännössä vastakkaisia. Tutkimuksessa pohditaan tämän ongelman kehitystä ja merkitystä sekä ratkaisumahdollisuuksia tulevaisuudessa. Lopuksi esitellään ongelman pohjalta uusia tutkimusaiheita ja -tarpeita.

Restriction of Motor Vehicle Traffic in City Centres

Nordqvist Stig, Nordiska institutet för samhällsplanering Meddelande 1989:2, Stockholm, ISSN 0349-2468

"Yksityisen moottoriajoneuvoliikenteen rajoittaminen kaupunkien keskustoissa"

Aluksi selvityksessä pohditaan rajoitetun ja rajoittamattoman määrittelyn ongelmallisuutta ja sitten siirrytään pohtimaan kaupunkikeskustoihin pääsyn merkitystä yleensä ja erityisesti muiden kuin yksityisautojen näkökulmasta. Lopuksi esitellään erilaiset rajoitusten muodot ja pohditaan rajoitetun pääsyn merkitystä kaupunkikeskustan kannalta.

Vuorovaikutusteoriat

*** New Directions for Understanding Transportation and Land Use**

Giuliano Genevieve, Institute of Transportation Studies, University of California, Irvine 1988, ISSN 0193-5852

"Liikenteen ja maankäytön ymmärtämisen uudet suunnat"

Tutkimuksen mukaan liikenteen ja maankäytön nykyiset teoreettiset mallit eivät kuvaa oikein todellisuutta. Tutkimuksessa arvioidaan uudelleen malleja ja liikennekustannusten merkitystä sijaintipaikan valintaan. Ensimmäisessä osassa on yhteenveto olemassaolevista teorioista, toisessa kappaleessa esitellään empiirisiä tuloksia, jotka kuvaavat muuttuneita olosuhteita ja kolmannessa osassa yritetään selittää niitä. Loppuun on koottu ehdotuksia liikenteen ja maankäytön vuorovaikutussuhteen uusajattelun pohjaksi.

*** Land Use and Transportations: Report of the Isgluti Study**

Webster, F; Dasgupta, M; Crowthorne, Transport and Road Research Laboratory - TRRL, 1991, 62

Raportti on yhteenveto kansainvälisen maankäytön ja liikenteen vuorovaikutusta selvittäneen tutkimusryhmän (ISGLUTI) tuloksista. Malleja tarkastellaan sen suhteen kuinka hyvin ne kuvaavat liikennettä ja kaupunkien muutosta ja kuinka niiden tuottamat ennusteet vastaavat tietoja todellisesta maailmasta. Mallien toiminnan käyttökelpoisuus on tutkittu silmällä pitäen suunnittelijoiden muuttuvia tarpeita ja testattaviksi annettujen toimenpidevaihtoehtojen vaikutusten yksityiskohtaista arviointimahdollisuutta.

*** Land development Simulation and Traffic Mitigation**

1079 Transportation Research Record, Transportation Research Board, National Research Council Washington, D.C. 1986, ISBN 0-309-04073-6

"Maankäytön kehittymisen simulointi (todellisuuden matemaattinen mallintaminen) ja liikenteen vähentäminen"

Artikkelien otsikot (vapaasti suomennettuna):

- *Kaupunkien vähittäiskaupan sijoittumisen ja kaupassakäyntimatkojen dynaaminen malli*

* *Moottoritieprojektien maankäyttövaikutusten ennustaminen asiantuntijapaneelimenetelmällä*

- *Esikaupunkien liikenneyhteyksien turvaaminen*

- *Liikenteen työllistävä vaikutus paikallisen taloudellisen kasvun lähteenä: SHIFT-SHARE lähestymistapa*

Urban Land Use and Transport Interaction - Policies and Models

Report of the International Study Group on Land-use/Transport Interaction (ISGLUTI), Edited by F.V. Webster, P.H.Bly, N.J.Palley, Gower Publishing Group 1990, ISBN 0-556-05726-3

"Kaupunkien maankäytön ja liikenteen vuorovaikutus." Teoksessa vertaillaan yhdeksää eri puolella maailmaa kehitettyä (1968-1981) maankäyttömallia. Mallien päävertailutekijöitä ovat mallityyppi, mallitekniikka sekä maankäyttöluokkiin ja liikennejärjestelmään liittyvät ominaisuudet.

Trafikkberegninger

Statens Vegvesen, Veiledning, Håndbok -146, OSLO 1988, ISBN 82-7207-250-5

Käsikirja antaa laajan kuvan trafikkberegnin /liikennevirtojen määrittämisen ongelmakentästä, menetelmistä ja malleista. Yleiskatsauksen lisäksi annetaan vastauksia myös tavallisimpiin beregningsongelmiin.

Yhdyskunnan erilaisten toimintojen aiheuttamat matkatuotokset, diplomityö

Keski-Luoma Kari, Tampereen Teknillinen Korkeakoulu, Rakennustekniikan osasto, Tie- ja Liikennetekniikka, TRE 1992

Tutkimuksessa tarkastellaan ensin mitä kotimaisessa liikennetutkimuksessa on selvitetty yhdyskuntasuunnittelusta ja matkatuotoksista. Kolmannessa osassa on kerätty matkatuotostietoja Norjasta, Englannista ja Suomesta. Neljäs osa käsittelee Tampellan käytännön esimerkkiä matkatuotosennusteen laatimisesta ja viidennessä osassa luodaan tulevaisuuden tutkimustyötä koskevia ehdotuksia. Tutkimuksen keskeinen johtopäätös on, että matkatuotoksia ei tulisi tutkimuksissa liittää mihinkään kulkumuotoon, sillä tällainen tieto vanhenee nopeasti ajan ja paikan muuttuessa, sen sijaan kulkumuodosta riippumaton tieto säilyttää kelpoisuutensa pitkään.

Transportation, Urban Form, and the Environment

Special Report 231, Transportation Research Board, National Research Council, Washington, D.C. 1991, ISBN 0-309-05113-4

Erittäin keskeinen ja ajankohtainen - amerikkalaisen tutkimuksen nykytila.

Lähdekirjoitusartikkelien otsikot vapaasti suomennettuna:

**Työpaikat, asuminen ja kuljetukset: Teoria ja todisteet vaikutuksista liikenteen ja maankäytön välillä*

- *Vaikuttaako liikenteen rahoitus kaupunkimuotoon?*
- *Suurkaupungin muodon alueellinen hallinta: puuttuva rengas maankäytön ja liikenteen suhteissa*
- *Energian ja ympäristötutkimuksen tarpeet*
- *Tutkimustarpeet analysoitaessa liikenteen valinnanvapauden ja kaupunkimuodon ja ympäristön vaikutuksia toisiinsa*
- *Sijoituspaikkasuunnittelu ja sen suhteet kaupunkimuotoon*

Relationships of Transportation and Land Use, Economic Development, and Intercity Bus Issues

1125 Transportation Research Record, Transportation Research Board, National Research Council Washington, D.C. 1987, ISBN 0-309-04506-1

"Liikenteen, maankäytön ja taloudellisen kehityksen vuorovaikutus sekä tuloksia kaupunkien välisestä linja-autoliikenteestä"

Artikkelikokoelma käsittelee liikenteen ja maankäytön sekä taloudellisen kehityksen sisäisiä yhteyksiä ja vuorovaikutussuhteita. Lisäksi on kirjoituksia kaupunkien välisen linja-autoliikenteen muutoksesta ja siihen vaikuttavista teknisistä keksinnöistä.

Artikkelien otsikot (vapaasti suomennettuna):

- *Valtioiden välinen moottoritieverkko: Pennsylvanian haja-asutusalueiden uudelleen muotouttaja*
- *Valtioiden väliset moottoritiet suurkaupungistumiselle vastakkaisen kehityksen alkuunpanijana*
- *Tuloksia suunnittelusta korkean teknologian yritysten kuljetustarpeiden tyydyttämiseksi*
- *Urbaanin matkustamisen muuttuvat muodot ja vaikutukset maankäytön ja liikenteen strategiaihin*
- * *Vuorovaikutteisten maankäyttö- ja liikennemallien vertailua*
- *Liikenteen ja maankäytön mallien matemaattinen ohjelmointi: viimeisimpien tutkimusten käytännön seurauksia*
- *Kaupunkimuodon optimoinnin systeemi: tietokoneavusteinen suunnittelu ja arviointityökalu, jolla autetaan maankäytön ja liikenteen keskinäisen suhteen tutkimusta*
- *Kaupunkien välisen linja-autoliikenteen teknisten uudistusten hinta-tehokkuussuhde*
- *Michiganin Yliopisto ja ylioppilaat: kotipaikkatutkimus*
- *Kaupunkien välisen linja-autoliikenteen hyötyjen arviointi matkustajan näkökulmasta*

Liikennehankkeiden vaikutus maankäyttöön

Liikenneolosuhteiden vaikutus toimintojen sijoittumiseen kaupunkirakenteeseen

Anttila Tero, DI - työ 1986, Teknillinen Korkeakoulu, Rakennusinsinööri-osasto

Tutkittu kehä III:n varteen kulkeutunutta toimintaa . Perusteos. Hyvä kirjallisuusluettelo.

Suosittelija: S. Lyly

Liikenneväylähankkeiden vaikutus maankäyttöön ja kaupunkirakenteeseen

Pääkaupunkiseudun liikenneneuvottelukunta, Viatek Oy, HSKL C22 / 1990, ISBN 951-9163-81-6, ISSN 0357-3214

Selvityksessä on arvioitu tavoitettavuusindeksien avulla eri alueiden maankäytön riippuvuutta tie- ja liikenneverkon ominaisuuksista. Eri alueiden asukas- ja työpaikkamäärät suoraan ennustavien mallien lisäksi vaikutusalueiden määrittely perustui Hansen-indekseinä laskettuihin kustannustavoitettavuuslukuihin. Hankkeet: Pasilanväylä, Kehä II, Länsimetro, Marja-rata, lisäraiteet.

Liikenneväylien vaikutus maankäyttöön ja kaupunkirakenteeseen

Arkkitehtuuritoimisto Simo Järvinen & Co ja Liikennetekniikka Oy 1990; Liikenneministeriö, Ympäristöministeriö, YTV

Maankäytön ja liikenteen vuorovaikutuksesta on pyritty selvittämään minkälaista maankäytön ja kaupunkirakenteen kehittymistä liikenneväylät mahdollistavat ja edistävät ja kuinka asukas- ja työpaikkamäärät voivat liikennejärjestelmän kehittämisen riippuen vaihdella ja miten ne sijoittuvat.

Selvitys moottoritien (VT3) ja sen liittymäalueiden aluerakenteellisista maankäytöllisistä vaikutuksista

Heikki Pusa, Hämeenlinnan Teknillinen oppilaitos, Rakennusosasto, Tuotantotalous/Insinööriyö No. 100-05/91, Hämeen Liitto Julk II:170, ISBN 951-9208-89-5

Selvityksessä on tutkittu uuden VT3:n liittymäalueiden välillä Riihimäki-Kalvola kehittämisedellytyksiä huomioiden aluerakenteelliset ja yhdyskunta- sekä kaavataloudelliset näkökulmat. Suunnitelmassa arvioidaan myös nauhavyöhykkeen kokonaisresurssien riittävyttä sekä alueiden vaihtoehtoisia toteutusmuotoja. Yleispiirteiset mitoitusluvut osoittavat, että moottoritien sijaintikunnilla on hyvät edellytykset vastaanottaa uusia yrityksiä ja työntekijöitä.

Ohikulkuteiden vaikutus taajamarakenteeseen

Heikki Kukkonen - Kirsi Uotila TKK Ark.os. Rak.ymp.tutk.I. B 22 Otaniemi 1991, ISBN 951-22-0893-8, ISSN 0783-3253

Tarkastelee risteysalueen vetovoiman ja ohikulkutien etäisyyden vaikutuksia eri kokosiin taajamiin. Keskeinen päätelmä: Ohituksen sijaintipaikan valinta vaikuttaa niin paljon, ettei sen vaikutusta voida ohjata kaavoituksella tai maapolitiikalla vaan ainoastaan sijoittamalla ohikulkutie oikein

Tiehankkeiden vaikutusten määrittäminen; käytössä olevia menetelmiä ja malleja, kirjallisuusselvitys

Jarkko Leinonen Oulun Yliopiston Tie- ja liikennetekniikan laboratorion raportteja 9, Oulu 1989
Kirjallisuustutkimus liittyy valtatie 20:n vaikutusselvitykseen välillä Oulu-Kiiminki. Vaikutuksista on käsitelty melu, päästöt, pöly, tärinä, estevaikutus, ekologia, maisema, kulttuuriympäristö, yhdyskunnan toiminnat ja rakenne (luku 7) sekä kokonaisvaikutusten arviointi ja kuvaustavat. Taloudelliset vaikutukset on esitetty osalle käsitellyjä vaikutuksia, mutta liikennetaloudellisissa edullisuusselvityksissä käytettäviä menetelmiä ei ole esitetty. Luvussa 7 esitellään maankäyttövaikutusten kohteet ja käytössä olevat vuorovaikutusmallit.

Liikenneverkon vaikutus yhdyskuntaan, diplomityö

Kanerva Kirsi 1989, Tampereen Teknillinen Korkeakoulu, Rakennustekniikan osasto
Tutkimuksessa on selvitetty liikenneverkon välillisiä vaikutuksia paikkakunta- ja aluetasolla. Vaikutuksina on tarkasteltu väkiluvun, työllisyyden, kunnallistalouden ja elinkeinoelämän kehitystä, myös maankäyttöodotuksia on kartoitettu. Keskeinen johtopäätös on, että parannetut liikenneyhteydet eivät yksin selitä kuntien toimintojen vilkastumista vaan siihen vaikuttavat kunnissa tehdyt päätökset ja kehittämistoimenpiteet. Mitä kauemmin on kulunut aikaa tieinvestoinneista, sitä vaikeampi on eritellä sen vaikutuksia muista yhdyskunnan muutoksista.

Land Use Impacts of the Houston Transitway System

Mullins III J., Washington E., Stokes R., Texas Transportation Institute, The Texas A&M University System, College Station, Texas 1989, Paper No. 880149

"Houstonin Joukkoliikennekaistajärjestelmän vaikutukset maankäyttöön" Tutkimuksessa on yritetty mitata, analysoida ja arvioida sisääntuloteiden pysyvien joukkoliikennekaistojen ja park-and-ride järjestelyjen vaikutuksia maankäyttöön Houstonissa, jossa on yksi Amerikan kattavimmista ja tiheimmistä joukkoliikennekaistaverkoista. Tutkimuksen mukaan mitään oleellista näyttöä järjestelyjen vaikutuksesta maankaäyttöön ei saatu, mutta syynä voi olla Houstonin seudun runsaat tyhjät maareservit ja tarkasteluaikeiden lyhyys. Todelliset vaikutukset tulevat ehkä esille vasta tulevaisuudessa.

Suurten liikennejärjestelyjen yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset, kolme esimerkkiä

Lahti Pekka & kump., VTT tiedotteita 1023, Yhdyskunta- ja rakennussuunnittelun laboratorio, Espoo 1989, ISBN 951-38-3511-1, ISSN 0358-5085

Tarkastelun kohteina ovat Helsingin ja Espoon välinen ns. länsimetro sekä Kuopiossa sijaitseva valtatie 17:n ja Imatralla sijaitsevan valtatie 6:n rakentamishankkeet ja niiden vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen. Länsimetron vaikutuksista on tutkittu lunastuskorvauksia ja -kustannuksia, kaupunkirakennemuutoksia, vaikutusta kiinteistöjen arvoon sekä kaupunkikuvallisia ja sosiaalisia vaikutuksia.

Metro ja kaupunkirakenne: seurantatutkimus

Laakso Seppo, Helsingin Kaupunkisuunnitteluviraston Julkaisuja 1991:6, ISBN 951-772-136-6

Tutkimus kartoittaa metron vaikutuksia asukkaiden ja yritysten valintoihin ja rakentamiseen näkökulmanaan kotitalouksien ja yritysten sijaintipaikan valintateoriat ja kaupunkialueen maankäyttöteoriat. Tutkimuksen mukaan metro on edesauttanut asunto- ja liikerakentamisen toteutumista sen vaikutusalueella, osaksi kaupungin kaavoitustoiminnan ja oman rakennustoiminnan ansiosta. Sen sijaan toimistorakentaminen on metron varressa ollut melko vaimaata.

Selvitys Helsingistä itään suuntautuvien ratayhteyksien vaikutuksesta Itä-Uudenmaan aluerakenteeseen

Itä-Uudenmaan skl 1991, julkaisu 20, ISBN 951-9258-65-5, ISSN 0784-333X

Tutkimuksessa tarkastellaan uusien ratayhteyksien suomia mahdollisuuksia ja uhkia eri tyyppisille alueille Itä-Uudellamaalla. Suurimpana uhkana rata nähdään alueille, joilla väestöpohja ei riitä pysäkkiin. Pysäkillisiin kuntiin muodostuu suuri kasvupotentiaali ja voimakkaat maankäyttöpaineet, joista selvittää vain ylikunnallisella suunnittelulla ja yhteistyöllä.

Suosittelija: E. Tervämäki

Relationships of Transportation and Land Use, Economic Development, and Intercity Bus Issues

1125 Transportation Research Record, Transportation Research Board, National Research Council Washington, D.C. 1987, ISBN 0-309-04506-1

"Liikenteen, maankäytön ja taloudellisen kehityksen vuorovaikutus sekä tuloksia kaupunkien välisestä linja-autoliikenteestä"

Artikkelikokoelma käsittelee liikenteen ja maankäytön sekä taloudellisen kehityksen sisäisiä yhteyksiä ja vuorovaikutussuhteita. Lisäksi on kirjoituksia kaupunkien välisen linja-autoliikenteen muutoksesta ja siihen vaikuttavista teknisistä keksinnöistä.

Artikkelien otsikot (vapaasti suomennettuna):

- * Valtioiden välinen moottoritieverkko: Pennsylvanian haja-asutusalueiden uudelleen muotouttaja
- * Valtioiden väliset moottoritiet suurkaupungistumiselle vastakkaisen kehityksen alkuunpanijana
- Tuloksia suunnittelusta korkean teknologian yritysten kuljetustarpeiden tyydyttämiseksi

- * *Urbaanin matkustamisen muuttuvat muodot ja vaikutukset maankäytön ja liikenteen strategioihin*
- *Vuorovaikutteisten maankäyttö- ja liikennemallien vertailua*
- *Liikenteen ja maankäytön mallien matemaattinen ohjelmointi: viimeisimpien tutkimusten käytännön seurauksia*
- *Kaupunkimuodon optimoinnin systeemi: tietokoneavusteinen suunnittelu ja arviointityökalu, jolla autetaan maankäytön ja liikenteen keskinäisen suhteen tutkimusta*
- *Kaupunkien välisen linja-autoliikenteen teknisten uudistusten hinta-tehokkuussuhde*
- *Michiganin Yliopisto ja ylioppilaat: kotipaikkatutkimus*
- *Kaupunkien välisen linja-autoliikenteen hyötyjen arviointi matkustajan näkökulmasta*

Maankäytön vaikutus liikenteeseen

Pääkaupunkiseudun maankäytön muutossuuntien liikenteellinen tarkastelu

Pääkaupunkiseudun julkaisusarja C 1990:16, YTV, ISSN 0357-5454

Maankäyttövaihtoehdot (9kpl) on ideoitu työtä johtaneessa ryhmässä ja niiden liikenteelliset vaikutukset on analysoitu yksinkertaisilla (millä?) ennustemenetelmillä. Selvityksen mukaan liikenne kasvaa vuoteen 2010 mennessä voimakkaasti henkilöautoliikennepainotteisesti ja joukkoliikenteen osuus seudun henkilömatkoista laskee, ellei sitä voimakkaasti tehosteta.

ASTA -tutkimukset

(Asuntoalueiden kaavoitus ja rakentamiskustannukset, Asuntoalueiden kaavoitus- ja käyttökustannukset, Asuntoalueiden kaavoitus ja kokonaiskustannukset)

Kivistö Torsti, Rauhala Kari 1986-1990, Ympäristöministeriö Kaavoitus ja rakennusosasto, tutkimuksia ja tiedotuksia

Taloudellinen lähestymistapa, ei otetta maa- ja kunnallispoliittiseen ongelmakenttään.

Suosittelija: A. Jansson

Changing Patterns of Urban Travel

European Conference of Ministres of Transport, Webster, Bly, Johnson, Paulley, Dasgupta, Transport and Road Research Laboratory, United Kingdom 1985, ISBN 92-821-1098-2

"Kaupunkiliikenteen muuttuvat muodot"

Raportin tarkoituksena on etsiä ja selittää syitä erilaisiin kulkumuotojakautumiin kaupunkiliikenteessä ja suuntauksiin julkisen liikenteen käyttöasteessa eri maissa. Selittävinä tekijöinä käydään monipuolisesti läpi niin maankäytön vaikutukset kuin erilaiset tukimuodot ja autojen hankintaan ja käyttöalttiuteen vaikuttavat tekijät. Keskeinen johtopäätös on, että joukkoliikenne ei kilpaile matkustajista yksityisautoilun kanssa vaan kevyen liikenteen kanssa.

Yhdyskunnan erilaisten toimintojen aiheuttamat matkatuotokset, diplomityö

Keski-Luoma Kari, Tampereen Teknillinen Korkeakoulu, Rakennustekniikan osasto, Tie- ja Liikennetekniikka, TRE 1992

Tutkimuksessa luodaan katsaussiihen mitä kotimaisessa liikennetutkimuksessa on selvitetty yhdyskuntasuunnittelusta ja matkatuotoksista.. Kolmannessa osassa on kerätty matkatuotostietoja Norjasta, Englannista ja Suomesta. Neljäs osa käsittelee Tampellan käytännön esimerkkiä matkatuotosennusteen laatimisesta ja viidennessä osassa luodaan tulevaisuuden tutkimustyötä koskevia ehdotuksia. Tutkimuksen keskeinen johtopäätös on, että matkatuotoksia ei tulisi tutkimuksissa liittää mihinkään kulkumuotoon, sillä tällainen tieto vanhenee nopeasti ajan ja paikan muuttuessa, sen sijaan kulkumuodosta riippumaton tieto säilyttää kelpoisuutensa pitkään.

Maankäytön erikoisalueet

Kirkkojen ympäristön kaavoitus

Ympäristöministeriö Kaavoitus- ja rakennusosasto Selvitys 1/1989, Jorma Teppo, ISSN 0786-5228, ISBN 951-861-588-8

Teoksessa on tarkasteltu 42 kirkon ja niiden ympäristön kaavoitustilannetta. Tulokset osoittavat, että kirkkojen ja niiden ympäristön kaavoituksessa liikennekysymykset, paikoitus ja ympäristön rakentamisvaatimukset ovat olleet tärkeämpiä seikkoja kuin kirkkojen erityislaatu ja merkitys paikkakunnan omaleimaisuudelle.

Kauppa ja liikenne

Kauppakamari

Kauppakamarin omat näkemykset ja vaatimukset.

Suosittelija: B. Silfverberg

Workshop on Transportation Requirements for Urban Activity Centres

No 304 Transportation Research Circular, Transportation Research Board, National Research Council Washington, D.C. 1986, ISSN 0097-8515

"Ryhmätyö kaupunkien liike- ja kauppakeskusten liikenteellisistä vaatimuksista ja edellytyksistä"

Perinteisten keskustatoiminta-alueiden ulkopuolelle sijoittuvat suuret liike- ja kauppakeskukset ovat lisääntyneet voimakkaasti aiheuttaen lukuisia ongelmia saavutettavuuden, pysäköinnin, sisäisten yhteyksien, jalankulun vaivattomuuden ja maankäytön intressien suhteen. Raportissa on yhteenvedot asiantuntijaryhmätöiden pohjalta em. ongelmista mukaan lukien liikenneinfrastruktuuri-investoinnit ja suunnitteluongelmat yhdyskunnan ja "grynderien" välillä.

Transport and Inner City Firms: Results of the London Surveys

Patterson N.S., May A.D., Institute for Transport Studies The University of Leeds, Working Paper 145: 1981,

"Liikenne ja kaupunkien keskustojen yritykset: Tuloksia Lontoon tutkimuksesta"

Tutkimuksessa on vertailtu kaupunkien sisällä ja ulkopuolella sijaitsevien yritysten liikenneongelmien laatua, laajuutta ja ankaruutta. Tulosten mukaan kaupunkien sisäiset ja ulkopuolella sijaitsevat firmat kärsivät samoista liikenne ja kuljetusongelmista ja aivan yhtä paljon. Liikenteellisten ongelmien seurauksista vakavimpana pidettiin ajanhukkaa.

II AIHEPIIRIÄ KOSKETTAVAT ERIKOISALUEET

Tiehankkeiden vaikutusarviot

Tiehankkeiden vaikutusten määrittäminen; käytössä olevia menetelmiä ja malleja, kirjallisuusselvitys

Jarkko Leinonen Oulun Yliopiston Tie- ja liikennetekniikan laboratorion raportteja 9, Oulu 1989
Kirjallisuustutkimus liittyy valtatie 20:n vaikutusselvitykseen välillä Oulu-Kiiminki. Vaikutuksista on käsitelty melu, päästöt, pöly, tärinä, estevaikutus, ekologia, maisema, kulttuuriympäristö, yhdyskunnan toiminnot ja rakenne (luku 7) sekä kokonaisvaikutusten arviointi ja kuvaustavat. Taloudelliset vaikutukset on esitetty osalle käsitellyjä vaikutuksia, mutta liikennetaloudellisissa edullisuusselvityksissä käytettäviä menetelmiä ei ole esitetty. Luvussa 7 esitellään maankäyttövaikutusten kohteet ja käytössä olevat vuorovaikutusmallit.

Ohitusteiden vaikutukset, esitutkimus

Tie- ja vesirakennushallitus, Talousosasto, Tutkimustoimisto 1983, TVH 713239, ISBN 951-46-5645-8

Alan kansainväliseen kirjallisuuteen perustuen esittelee ohitusteiden välillisiä ja välittömiä vaikutuksia (tienpitäjän ja käyttäjän kustannukset, ympäristövaikutukset, taloudelliset vaikutukset, yhdyskuntavaikutukset ja vaikutusten selvittämismenetelmät). Lopussa on varsinaisen tutkimuksen alustava tutkimussuunnitelma.

Tiehankkeiden hyvinvointivaikutusten arviointi

Tielaitoksen selvityksiä 8/1990 Hki Kehittämiskeskus, ISBN 951-47-4073-4, ISSN 0788-3722, TIEL 703618

Raportissa on esitetty lyhyesti yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen historiaa, teoriaa, lainsäädäntöä ja käytäntöä joissakin maissa. "Hyvinvointi" käsite määritellään monipuolisesti ja laajasti sekä esitellään vaihtoehtoisia tutkimus- ja arviointimenetelmiä käytettäviksi tiehankkeen vaikutusselvityksissä.

Nauvo - Parainen kiinteä tieyhteys - Hyvinvointivaikutusten arviointi

Tielaitoksen selvityksiä 44/1991 Hki Kehittämiskeskus Vesa Paukkunen, ISBN 951-47-5001-2, ISSN 0788-3722, TIEL 3200040

Hyvinvointivaikutusten arviointikokeilussa, joka perustuu v.1990 ilmestyneeseen esiselvitykseen (Tiel 8/1990), on pyritty vaikutusarvioinnin lisäksi menetelmän jatkokehittelyssä tarvittavien kokemusten keräämiseen.

Tienpidon välilliset hyödyt

Suunnittelukymppi Oy Tielaitos Tiehallitus Hki 1991

Selvitys on tehty välillisten hyötyjen tutkimisen pohjustamiseksi ja siinä on kartoitettu kotimaisen ja ulkomaisen kirjallisuuden avulla nykyinen tietämys hyödyistä ja niidenmäärittämistavoista.

Mikkelin ohikulkutien vaikutustutkimus

Tielaitos, Mikkelin tiepiiri, LT-Konsultit OY 1992

Tutkimuksessa seurataan edellisten vuosien vaikutusselvitysten liikennemäärä-, onnettomuus-, ajonopeus- ja melumittaustietojen kehittymistä ja laajennetaan selvitystä maankäytön ja ympäristövaikutusten suuntaan. Selvitys on ensimmäinen maassamme tässä laajuudessa suuresta tiehankkeesta tehty seurantatutkimus.

Valtatien 6 kehittäminen välillä Lappeenranta - Imatra, Vaikutusselvitys, Tekninen raportti

Tielaitos, Kymen tiepiiri, Liikennetekniikka Oy 1991, ISBN 951-47-4989-8, TIEL 1000009
Selvityksessä arvioidaan valtatie 6:n parantamisen vaikutuksia liikennöitävyyteen, yhdyskuntarakenteeseen ja talouselämään sekä maankäyttöön ja ympäristöön kohdistuvia monipuolisia seuraustekijöitä uusimpia tutkimusmenetelmiä soveltaen.

Ympäristövaikutukset

Liikenne ja ympäristö -tutkimustyöryhmän raportti

----- Hki 1991 -----

Raportissa on kartoitettu liikenteen ympäristövaikutusten tietotarpeet ja tutkimustavoitteet sekä luotu tavoitteet tutkimuksen kehittämiseksi. Lopuksi on konkretisoitu käytännön tutkimustarpeet ja nimetty vastuuorganisaatiot. Tutkimuksen painopiste on liikenteen perinteisellä ympäristövaikutusten arvioinnilla, liikenteen ja maankäytön vuorovaikutuksen synnyttämien vaikutusten tarkastelun jäädessä vähemmälle. Yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmien yhteensovittamisen tutkimustarpeet esitellään sivulla 28.

Pääväylät kaupunkialueilla - Pääväylä ja ympäristö

Tielaitoksen selvityksiä 60/1991 Hki Tiehallitus Kehittämiskeskus, ISBN 951-47-5530-8, ISSN 0788-3722, TIEL 3200055

Selvityksessä tarkastellaan kokonaisvaltaisen ympäristönäkökulman merkitystä liikenne- ja väyläsuunnittelun eri vaiheissa ja käsitellään maankäytön ja liikenneverkon välisiä suhteita, ympäristön laatuvaatimuksia ja väylän suunnittelussa huomioon otettavia ympäristöasioita ja niiden vaikutuksia suunnittelustandardiin. Selvitykseen ei sisälly ohjeita.

Ympäristötiedot ja tietolähteet tiensuunnittelussa

Tielaitos, Ympäristö, Liikennetekniikka Oy Hki 1991 Tiehallitus, ISBN 951-47-4392-X, TIEL 2150002

Ohjeen tarkoituksena on järkevöittää ja yhdenmukaistaa tiehankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa tarvittavan lähtötiedon kokoamista ja käsittelyä. Se on tarkoitettu palvelemaan kaikkia tiensuunnitteluvaiheita ja suunnattu tielaitoksen tie- ja ympäristösuunnittelijoille ja alan konsulteille.

Auto, terveys ja ympäristö

Santalahti ynm. Gaudeamus Hki 1991, ISBN 951-662-530-4

Yliopistoissa ja tutkimuksen piirissä työskentelevien asiantuntijoiden monitieteellinen analyysi autosta ja sen aiheuttamista ympäristö ja terveysongelmista. Teos antaa aineksia jokapäiväisten liikennekysymysten pohtimiseen ja soveltuu päätöksenteon pohjaksi esim. kunta- ja liikennesuunnittelussa.

Ympäristövaikutusten arviointi yleiskaavatasolla

Riina Johansson YTV Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1991:3, ISBN 951-798-317-4, ISSN 0357-5470

Kooste siitä mitä YVA:n arviointiprosessista, arviointimenetelmistä, toteutetuista arvioinneista ja lainsäädännöstä on tällä hetkellä kirjallisuudesta löydettävissä. Tutkimus osoittaa YVA-prosessin hyödyllisyyden ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa jo siinä vaiheessa suunnittelua, kun lopullisia päätöksiä ei ole vielä tehty.

Aluerakenteen kehitys

Kaupunkien sisäinen rakenne

Timo Halme Oulun yliopisto Maantieteen laitos Suunnittelumaantieteen tutkielma 1991
Tutkielma eräiden yksityisten palveluyksiköiden sijoittumisesta perinteisen keskustarakenteen ulkopuolelle viidessä keskisuudessa kaupungissa 80-luvulla. Lisäksi on tarkasteltu yksityisen sektorin työpaikkojen sijainnin muutosta kaupunkirakenteen eri alueiden välillä ja hahmoteltu kaupunkirakenteen tulevaisuuden kehitysnäkymiä.

Porvoo paremmaksi - Vanha Porvoo projektin arviointityöryhmän mietintö

Ympäristöministeriö Kaavoitus- ja rakennusosasto Työryhmän raportti 4/1990, ISSN 0786-5252, ISBN 951-47-1327-3

Työryhmä on arvioinut Vanhan Porvoon ympäristön tilassa tapahtuneita muutoksia vuosina 1986-90 sekä alueen muutos- ja ongelmatekijöitä lähitulevaisuudessa. Liikenteen osalta on tarkasteltu nykytilanne, katukiveys, kadun kalusteet ja toimenpide-ehdotukset.

Suburbia: an International Assessment

Rothblatt Donald N., Gran Daniel G., Garr Daniel J., Croom Helm Ltd, Australia 1986, ISBN 0-7099-2258-2

Esikaupunkien kehityksen historian ja elämänlaadun tutkimus. Yhteenveto esikaupungistumisen vaikutuksista kaupunkien kehitykseen teollisuusyhteiskunnassa ja lähtökohtia ylikansalliselle tutkimukselle. Teoksessa ei varsinaisesti oteta kantaa liikennekysymykseen.

Suosittelija: P. Lahti

Kaavan ulkopuolisten alueiden asuinrakentaminen; kehitys, tavoitteet ja ohjaukset Hyvinkäällä, Nurmijärvellä, Vihdissä ja Tuusulassa

HSKL 1990 C23, ISBN 951- 9163-85-9, ISSN 0357-3214

Haja-asutustyöryhmän raportti Helsingin seudun kehyskuntien haja-asutusrakentamisen aiheuttamista ongelmista ja tarpeellisista, kehitettävistä ohjauksimenetelmistä. Aluksi selvitetään haja-rakennuslainsäädäntö Pohjoismaissa ja ympäryskuntien käytäntö lupamenettelyssä, hajarakentamisen määrä, syyt ja sijoittuminen 80-luvulla.

Tuotantofilosofian muutos ja logistiikka 1990-luvun aluejärjestelmässä

Merta Tommi, Hels. yo maant. laitos B38, Hki 1991, ISSN 0355-1105

Tuotantofilosofian muutosten vaikutukset; uusimman aihepiiriin liittyvän kansainvälisen tiedon lähteet. Suositeltava perusteos johdatukseksi mm. verkkoistumisen, tietoyhteiskunnan ja aluerakenteen muutoksen teorioihin ja ongelmakenttään. Teoksessa käsitellään myös logistiikan historia ja logistiikan vaikutukset infrastruktuuriin. Helppolukuinen ja monipuolinen esitystapa..

Suosittelija: E. Tervamäki

Kauppa ja kaupunkikeskustat

Keskustojen kehittäminen kauppapaikkoina, kauppakeskustyöryhmän mietintö

Työryhmän raportti 1: 1991, Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto
Työryhmä on selvittänyt kaupan rakennemuutoksen vaatimuksia kaavoitukselle ja kestäväälle yhdyskuntapolitiikalle. Raportissa tarkastellaan suurten kauppakeskusten asemaa kaupunkirakenteessa sekä niiden toteuttamisedellytyksiä kaupunkien pääkeskustoissa, aluekeskuksissa ja erillisinä pääliikenneväyliin tukeutuvina yksikköinä. Palveluiden saatavuus kuluttajan kannalta on keskeinen tekijä, mutta myös hankkeiden liikenteellisiin vaikutuksiin ja niistä syntyviin haittoihin otetaan kantaa. Yleiskaavan merkitystä ohjauksvälineenä korostetaan.

Liikenne ja infrastruktuuri

Kymmenen eurooppalaista kaupunkia - liikennejärjestelmien kuvaukset

Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, Selvitys 11 : 1990, Matti Pursula Pekka Tikkanen, ISSN 0786-5228, ISBN 951-47-1322-2

Kirjallisuusselvityksessä on tutkittu miten Helsingin kokoiset kaupungit ovat ratkaisseet liikenteen kasvuun liittyvät ongelmansa. Painopiste raideliikennejärjestelmien analysoinnissa. Ei ottane kantaa maankäyttöön.

Suosittelija: B. Silfverberg

Trafiksystem i europeiska städer

Wärnhjelm Mathias, Transport forskningen, TFB-meddelande 150: 1990

Hieman parempi kuin VTT:n vastaava raportti

Suosittelija: B. Silfverberg

Comparaison du système de transport à LYON et dans 5 aires métropolitaines- rapport de synthèse et cartographie

Agence d'Urbanisme 1990

Vertailtu kaupunkeja (Lyon, Manchester, Zurich, Milan, Barcelone, Stuttgart) eri indikaattoreilla. Selkeä.

Suosittelija: B. Silfverberg

Cities and Automobile Dependence, an International Sourcebook

Newman Peter, Kenworthy Jeffrey, Gower Technical 1991, ISBN 0-566-07040-5

"Kaupungit ja autoriippuvaisuus, kansainvälinen lähdekirja"

Tietoja on pysäköinnistä, autojen omistuksesta ja käytöstä, teistä, ruuhkista, julkisesta liikenteestä, kulkumuotojautumista ja energian käytöstä. Kaupunkien ominaisuutta kuvaavat tekijät keskustojen ja ulkopuolisten alueiden väestöstä ja työpaikoista. Kirjan käyttöä helpottavat selkeät kuvat ja kirjoittajien analyysit kaupunkien fyysisistä ja kulttuurillisista ominaispiirteistä, jotka ovat vaikuttaneet kaupunkielämän ja suunnittelun kehittymiseen niissä. Suositeltava perusteos esim. esitelmien pohjamateriaaliksi / MVU.

Gemensamma vägar

Vägverket 1990:46, Ånge, Sverige

Liikennenympäristön suuri muutos, verkostot, aluerakenteen suhde liikenneverkkoon.

Teos on tulos Ruotsin tielaitoksen kehitysprojektista (FORS), jonka tarkoituksena oli kehittää Tielaitoksen pätevyyttä pitkän tähtäyksen suunnittelun systeemanalyysissä ja syventää tietämystä päätieverkon toimivuudesta / merkityksestä erityisesti taloudellisen kehityksen ja alueellisen tasapainon näkökulmista. Liikenneturvallisuus ja ympäristövaikutusten arviointi ovat myös esillä. Teoksen anti käytännön suunnittelulle Suomessa ei liene suuri, koska siinä tutkitaan ja kartoitetaan nimenomaan Ruotsin tiestön ja Tielaitoksen ongelmia.

Suosittelija: E. Tervämäki

Samhällsutveckling och teknisk utveckling av betydelse för kommunikationernas framtid

Holmberg Bengt, TFB-meddelande nr 9 : 1987 Swedish Transport Forsknings Beredningen, Swedish Transport Research Board, ISSN 0283-9105

Artikkelissa luodaan lyhyt katsaus niihin yhteiskunnallisiin ja teknisen kehityksen tekijöihin, jotka vaikuttavat liikenteeseen, kulkumuotojakautumaan, liikenteen vuorokausivaihteluun ja alueelliseen sijoittumiseen. Artikkelin perustuu esitelmään Ruotsin kaavoituslaitoksen järjestämässä konferenssissa Kommunikationsanläggningar och ledningssystem i den fysiska planeringen.

Nordiske storbyers trafikk og miljø, Oppsummering av etappe 1

Lerstang Tor, TOI- Notat 0912 / 1990, Transportøkonomisk institutt, Norsk senter for samferdsesselsforskning

Tutkimuksessa vertaillaan 14 Pohjoismaisen kaupungin liikenteen ja ympäristön tekijöitä, kuten kulkumuotojakautumia, liikenneonnettomuuksia ja tulevaisuuden ennusteita. Suomesta vertailussa ovat Helsinki, Tampere ja Turku. Lopuksi esitellään yhteenveto eri kaupungeissa käytetyistä liikenteen ohjaus/suunnittelu menetelmistä. Niitä analysoidaan tarkemmin tutkimuksen toisessa osassa.

Asiantuntijalausuntoja tiehankkeiden perusteluista

Tielaitos, Tiehallitus, Tiensuunnittelu Hki 1991

Lausunnon antajina ovat apul.prof. Timo Ernvall Oulun yliopistosta, apul.prof. Jorma Mäntynen Tampereen Teknillisestä Korkeakoulusta ja apul.prof. Matti Pursula Teknillisestä Korkeakoulusta. Lisäksi on aineistoa 28.8.1991 pidetystä asiantuntijaseminaarista "Tienpidon välillisten hyötyjen tutkimustarve" ja yhteenveto hankeperusteluista annetuista lausunnoista.

Suunnittelu

Ohjeet ja oppaat

Teiden esisuunnittelu Pohjoismaissa

Huotari Ollipekka, Tielaitos, Tiehallitus, Kehittämiskeskus 7/1991, ISBN 951-47-4341-5, ISSN 0788-3722, TIEL 3200007

Selvitystyö on tehty tarveselvityksen ja yleissuunnitelman asiakirjaohjeiden valmistelun tueksi. Norjalainen tiensuunnitteluprosessi esitetään perusteellisimmin, koska Norjassa siirrytään 1.7.1994 ainoastaan kaavoitus- ja rakennuslain mukaiseen tiensuunnitteluun. Norjalainen ohje vaikutusten määrittämiseen esisuunnittelutasolla on ainutlaatuinen Pohjoismaissa.

TRÅD -92 Remissupplaga - förslag till råd för planering av stadens trafiknät och trafik i sammanhållen bebyggelse

Boverket 1991

Suunnitteluohjeisto, jossa yritetty löytää eri tekijöille hyvyystasoja. Kolme liikenteen ja maankäytön rakennemallia.

Suosittelija: B. Silfverberg

Liikenneturvallisuus kaavoituksessa - Opas 1:1992

Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, VPK Hki 1992, ISBN 951-37-0777-6, ISSN 0786-5236

Oppaassa annetaan neuvoja liikenneturvallisuuden kannalta oikeasuuntaisista ratkaisuista ja keinoista, joiden avulla liikenneturvallisuutta voidaan parantaa maankäytön suunnittelussa. Lisäksi on esitetty erilaisten kaavoitusratkaisujen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen esimerkkien avulla. Liitteenä on muistilista, jossa on esitetty liikenneturvallisuuden kannalta keskeiset kaavoituksessa huomioon otettavat asiat.

Yleiset tiet kaava-alueilla, kaavojen vaikutus tienpitoon, kaavoitus yleisten teiden kannalta, yhteistyö

Tielaitos, Tiehallitus, Liikenne ja Tieverkko, Hki 1992, TIEL 2120003, ISBN 951-47-5533-2

Ohje sisältää perustietoa eriasteisista kaavoista ja niiden oikeusvaikutuksista. Siinä on tuotu esiin tiehallituksen mielipide eräisiin yleisiin teitä koskeviin kaavoituskysymyksiin ja selostettu kaavojen merkitystä tienpidolle sekä korostettu kaavoituksen ja tiensuunnittelun yhteistyön tarpeellisuutta.

Strategies for Reduction of Traffic Risks Through Urban and Traffic Planning

Gunnarsson Olof, TACTH Meddelande 1987:5, Contribution to Traffic and Children's health, The Nordic School of Public Health, NHV-Report 1987:2, Stockholm 1987. ISSN 0282-4353
"Strategioita vähentää liikennesuunnittelun ja liikennesuunnittelun avulla"
Lapsen näkökulma on voimakkaasti esillä. Painopiste on asuntoalueiden sisäisissä maankäyttö- ja liikennejärjestelyissä mutta myös pienten kaupunkien läpi kulkevien valtateiden ongelma yritetään ratkaista. Selkeä perusteos.

Ympäristötiedot ja tietolähteet tiensuunnittelussa

Tielaitos, Tiehallitus, Ympäristö Hki 1991, ISBN 951-47-4392-X, TIEL 2150002
Ohjeen tarkoituksena on järkevöittää ja yhdenmukaistaa tiehankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa tarvittavan lähtötiedon kokoamista ja käsittelyä. Se on tarkoitettu palvelemaan kaikkia tiensuunnitteluvaiheita ja suunnattu tielaitoksen tie- ja ympäristösuunnittelijoille ja alan konsulteille.

Att notera rumuppleverser

Branzell Arne, Statens Råd för Byggnadsforskning, Stockholm T1:1976, ISBN 91-540-2521-4
Käydään läpi erilaisia mahdollisuuksia graafisesti esittää syy- ja seuraussuhteita -toisin sanoen täydentää projektipiirustusten fyysisiä tietoja kokemusperäisillä psyykkisillä/ henkisillä seurauksilla.
Suositteleva: A. Branzell

Suunnittelukäytännöt

*** Trends in Urban Transport Planning - The Current Shift in Solving Urban Transport Problems**

Gunnarsson Olof, Leleur Steen, TACTH Meddelande 1990:1, International Federation for Housing and Planning, The Hague, The Netherlands, ISSN 0282-4353
"Kaupunkien liikenteen suunnittelun trendit - Ajankohtaisimpia keinoja ratkaista kaupunkien liikenneongelmat"

Artikkeli analysoi ja kritiikoi viimeisten vuosikymmenten kaupunkiliikenteen suunnittelua tehden ehdotuksia 90-luvun käytännöksi. Uuden suunnittelunäkemyksen taustalla olevat aihepiirit esitellään:

- yhteiskunta ja liikenne
- liikenteen suunnittelun teoriat ja tutkimus
- liikenteen suunnittelun käytännöt
- liikennesuunnittelijan rooli.

Artikkelin loppuun on koottu selkeä analyysitulokko aihepiireistä.

*** Land Use and Transportation Planning in Response to Congestion: A Review and Critique**

Deaking Elizabeth, Paper for the 68th Annual Meeting of the Transportation Research Board 1989, Department of City & Regional Planning and Institute of Transportation Studies, University of California, Berkeley, CA 94720

"Ruuhkautumisen vastustaminen / estäminen maankäytön ja liikenteen suunnittelun avulla: katsaus ja kritiikki"

Tutkimus valottaa paikallistason maankäytön ja liikenteen suunnittelun problematiikkaa ja arvioi erilaisten suunnittelu- ja toimintastrategioiden esille nostamia ongelmia. Yksi keskeisimmistä ongelmista on liikenteen ja maankäytön suunnittelun erillisyyden ja sektoroitumisen niin koulutuksessa kuin käytännön toiminnassakin. Lääkkeeksi ehdotetaan mm. yhteissuunnittelun metodien kehittämistä, ankarampia vaatimuksia paikallisella suunnittelulta, pöytätyösuunnittelijoiden ja insinöörien koulutusta sekä perehdyttämistä projektien arviointi, neuvottelutaito sekä poliittisten prosessien ymmärtämisen kysymyksiin.

The Greening of Urban Transport, planning for walking & cycling in western cities

Tolley Rodney and Contributors, Belhaven Press UK 1990, ISBN 1-85293-092-6

"Kaupunkiliikenteen vihreyttäminen, kävelyn ja pyöräilyn suunnittelu länsimaissa"

Teoksen artikkelikokoelma käsittelee "vihreiden kulkumuotojen" eli kävelyn ja pyöräilyn liittämistä osaksi kaupunkien liikennejärjestelmää. Ensimmäisessä osassa käsitellään vihreiden kulkumuotojen suunnittelun periaatteet ja pääpiirteet ympäristöllisistä, sosiaalisista ja taloudellisista kysymyksistä. Toisessa osassa analysoidaan vihreiden kulkumuotojen kehittämisen "poliittiset" esteet ja kehitetään "ympäristöystävällisen" liikenteen ohjauksen aihio silmälläpitäen erityisesti liikenneturvallisuutta. Kolmas osa esittelee ympäristöllisesti valvutuneen liikennesuunnittelun onnistuneita käytäntöjä esimerkein. Kirja loppuu katsaukseen viimeaikaisista saavutuksista ja tulevaisuuden haasteista.

Trassierung und Gestaltung von Strassen und Autobahnen

Lorenz Hans, Bauverlag GMBH 1971 ISBN 37625 0445 8

Standardityö liikenneväylien suunnittelusta. Tärkeitä tietoja ajamisen dynamiikasta ja "kadun optiikasta". Rikas sisällysluettelo.

Suosittelija: A. Branzell

Pääväylät kaupunkialueilla - Pääväylä ja ympäristö

Tielaitoksen selvityksiä 60/1991 Hki Tiehallitus Kehittämiskeskus, ISBN 951-47-5530-8, ISSN 0788-3722, TIEL 3200055

Selvityksessä tarkastellaan kokonaisvaltaisen ympäristönäkökulman merkitystä liikenne- ja väyläsuunnittelun eri vaiheissa ja käsitellään maankäytön ja liikenneverkon välisiä suhteita, ympäristön laatuvaatimuksia ja väylän suunnittelussa huomioon otettavia ympäristöasioita ja niiden vaikutuksia suunnittelustandardiin. Selvitykseen ei sisälly ohjeita.

Suunnitteluapuvälineet

Rakennetun ympäristön kauneus ja laatu -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 1

von Bondsdorff, Burman, Lehtonen, Norvasuo, Rautsi, Sepänmaa, Säätelä, Vuorela

VTT tiedotteita 1234, Espoo 1991, ISBN 951-38-3866-8, ISSN 0358-5085

Teos käsittelee ympäristön suunnittelun, estetiikan ja tietotekniikan käytön kysymyksiä melko yleisellä tasolla eri asiantuntijoiden kirjoitusten muodossa.

Ympäristön kokeminen ja havainnollistaminen -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 2

Burman, Honkanen, Koho, Korpela, Kytä, Lehtonen, Siitonen, Säätelä, Tuovinen

VTT tiedotteita 1235, Espoo 1991, ISBN 951-38-3867-6, ISSN 0358-5085

Teos käsittelee Helsingin Ruoholahden kaupunginosan tietokoneanimaatiota, Tampereen kaupunkikuva-analyysiä, ympäristökuvan analysointimenetelmää sekä piirustusten merkitystä.

Työkalut ja tietojärjestelmät -Esteettisesti ja laadullisesti korkeatasoinen fyysinen ympäristö ja uudet suunnittelutekniikat. Osa 3

Burman, Finne, Kuusamo, Norvasuo, Oksala, Rauhala, Silén, Säätelä, Takala

VTT tiedotteita 1236, Espoo 1991, ISBN 951-38-3868-4, ISSN 0358-5085

Teos on kokoelma kirjoituksia, jotka käsittelevät suunnitteluteknisiä apuvälineitä ja tietokoneen käyttämistä. Aihepiiri kattaa eri lähestymistapoja kokeiluhankkeista filosofisiin tarkasteluihin.

Maisema suunnittelussa

Maisemamaakunnat ; maakunnallinen viheraluejärjestelmä

Maija Rautamäki-Paunila TKK Ark.os. Mais.lab. julk 3/82 Otakustantamo 821 B, ISBN 951-671-332-7, ISSN 0359-5420

Tutkimuksen ensimmäisessä osassa maisemamaakunnat kuvataan karkeasti ja laaditaan niille toisessa osassa testattavia suunnitteluohjeita ja suosituksia. Toisessa osassa luonnehditaan kustakin maisemamaakunnasta maakunnallinen viheraluejärjestelmä.

Maakunnallinen maisemaselvitys; Varsinais-Suomi

Maija Rautamäki Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, Ympäristöministeriö , Turku 1990, ISBN 951-9290-99-0

Työn tarkoituksena on ollut kehittää maakunnallisen maisemaselvityksen sisältöä ja työmenetelmää sekä aiheeseen liittyvää käsitteistöä erityisesti yleispiirteistä maankäytönsuunnittelua ja tarkemman suunnittelun ohjausta palvelemaan. Tehtävä jakautuu teoreettisen mallin kehittämiseen ja käytännön sovellutukseen Varsinais-Suomen skl:n alueella.

Erikoissuunnittelu

Viherrakentaminen liikenneympäristössä

Ympäristöministeriö Kaavoitus- ja rakennusosasto Selvitys 5/1990, ISSN 0786-5228, ISBN 951-861-535-7

Selvitys on tarkoitettu luottamushenkilöille ja suunnittelijoille taustamateriaaliksi helpottamaan päätöksentekoa liikenneväylien viherympäristön suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa koskevilla kysymyksillä. Käsitellään yleisellä tasolla viherrakentamisen tavoitteita ja mahdollisuuksia liikenneympäristössä keskittyen taajamien ja kaupunkien katu ympäristöön sekä taajamarakenteeseen liittyviin sisääntulo- ja ohikulkuteihin.

Tila- ja ympäristökokemukset

Att notera rumuppleverser

Branzell Arne, Statens Råd för Byggnadsforskning, Stockholm T1:1976, ISBN 91-540-2521-4
Käydään läpi erilaisia mahdollisuuksia graafisesti esittää syy- ja seuraussuhteita -toisin sanoen täydentää projektipiirustusten fyysisiä tietoja kokemusperäisillä psyykkisillä / henkisillä seurauksilla.

Suosittelija: A. Branzell

Något om...; Liten skissbok om det upplevda rummet

Branzell Arne, 1988, Projekteringsmetodik, Chalmers Tekn Högskola, ISBN 91-7032-411-5
Käsitellään abstrakteja / eiverbaaleja käsitteitä... (henkinen väline, joka auttaa suunnittelijaa projektin aikana graafisesti esittämään kokemuksia tilasta, dynaamisesta luonteesta ja aikaulottuvuudesta).

Suosittelija: A. Branzell

Väster-Norrleden på Hisingen; Trafikarkitektoniska studier

Branzell Arne, Trafikledsbyrån, Stadsbyggnadskontoret i Göteborg, Rapport 1973:8 T377/1971

Esimerkki syy-seuraussuhde kuvauksesta. Projektiesimerkki, jossa huomioita odotetuista tilakokemuksista käytetään liikenneväylän suunnittelussa.

Suosittelija: A. Branzell

The View from the Road

Appleyard Lynch & Myer , Cambridge MA, MIT Press 1964

Varhainen esimerkki yrityksestä esittää / kuvailla tilakokemuksia tielinjauksissa.

Suosittelija: A. Branzell

Man Made America

Puskarev ja Tunnard, New Haven 1963

Sisältää tärkeitä perustietoja siitä kuinka ihmisten havainnot muuttuvat kasvavan nopeuden mukana.

Suosittelija: A. Branzell

The Concise Townscape

Cullen Gordon, New York, Van Reinhold Company 1961

Joukko arvokkaita havaintoja siitä kuinka kaupunkia koetaan liikkumisen aikana.

Suosittelija: A. Branzell

Tecken att tänka med

Sällström Pehr, Carlssons förlag 1991

Mielenkiintoinen symbolisten huomioiden läpikäynti musiikista matematiikkaan ja arkkitehtuuriin.

Suosittelija: A. Branzell

III YHDYSKUNTIEN JA ALUERAKENTEEN KEHITYSTÄ KÄSITTELEVÄT YLEISTEOKSET

Modern Transport Geography

Hoyle B.S., Knowles R.D., on behalf of the Transport Geography Study Group of the Institute of British Geographers, Belhaven Press UK 1992, ISBN 1-85293-158-2

"Nykyaikainen liikennemaantiede"

Teoksen kohderyhmänä ovat maantieteen ja liikenteen opiskelijat sekä liikenteen ja kehityksen suunnittelijat. Kirjan tarkoituksena on peittää puute ajantasalla olevasta maantieteelliselle teorialle perustuvasta oppikirjasta, joka ottaa kantaa ajankohtaisiin muutoksiin ja kysymyksiin. Sisällysluettelo vapaasti suomennettuna:

- 1 Liikennemaantiede: johdatus aiheeseen
- 2 Liikenne ja kehitys
- 3 Liikennepolitiikka ja kontrolli
- 4 Liikenne, ympäristö ja energia
- 5 Urbaanit liikkumismuodot
- 6 Urbaanit liikenneongelmat ja ratkaisut
- 7 Kaupunkien välinen liikenne
- 8 Maaseutualueet: saavutettavuusongelmat
- 9 Turismi- ja vapaa-ajan liikenne
- 10 Massakuljetukset
- 11 Yhdistetyt tavarakuljetukset
- 12 Kansainvälinen matkustajaliikenne: tulevaisuuden mahdollisuudet ja potentiaalit
- 13 Kansainvälinen lentoliikenne
- 14 Liikenne ja tulevaisuus

The Study of Urban Geography, third edition

Carter Harold, Edward Arnold UK 1981, ISBN 0-7131-6235-X

Maantieteilijöiden lähestymistavan perusteos. Selvittää monipuolisesti kaupunkien sisäistä rakennetta. Yhdessäkään pää- tai alaotsikossa ei esiinny termi liikenne tai sen johdannainen. Kirjan pää tarkoitus on olla oppikirjana yliopistotason maantieteen opetuksessa.

Suosittelija: E. Tervämäki

Helsinki - Hämeenlinna - Tampere vyöhykeselvitys : yhteenvetoraportti

SKL:t ja Ympäristöministeriö 1989

Uusi alueiden työnjako, elämäntapamuutokset, nauhakaupunkiperiaate.

Suosittelija: E. Tervämäki

Tuotantofilosofian muutos ja logistiikka 1990-luvun aluejärjestelmässä

Merta Tommi, Hels. yo maant. laitos B38, Hki 1991, ISSN 0355-1105

Tuotantofilosofian muutosten vaikutukset; uusimman aihepiiriin liittyvän kansainvälisen tiedon lähteet. Suositeltava perusteos johdatukseksi mm. verkkoistumisen, tietoyhteiskunnan ja aluerakenteen muutoksen teorioihin ja ongelmakenttään. Teoksessa käsitellään myös logistiikan historia ja logistiikan vaikutukset infrastruktuuriin. Helppolukuinen ja monipuolinen esitystapa /MVu.

Suosittelija: E. Tervämäki

Tuntematon verkko - viitteitä aluerakenteen muuttumisesta verkkomaiseksi

Kimmo Koski YTV Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1991:5, ISBN 951-798-319-0, ISSN 0357-5470

Selvityksessä on tarkasteltu pääasiassa kirjallisuuden, mutta myös asiantuntijahaastatteluiden avulla verkkoistumisilmiötä yleisellä tasolla sekä pääkaupunkiseudun kehityksen kannalta. Pääkaupunkiseudulla selvin viite verkkomaisesta kehityksestä on palveluiden ja yritystoiminnan sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan sijoittuminen entisistä sijaintimalleista ja keskusjärjestelmästä poikkeavalla tavalla. Verkkoistumisen määritelmä!

Suosittelija: E. Tervämäki, P. Lahti

Kommunikaatioyhteiskunnan aluejärjestelmä; Kuopion asema kansainvälistyvässä Suomessa

Kosonen Mauno, Tervämäki Erkki, Hels. yo maant. laitos B34, Hki 1989, ISSN 0355-1105

Kaupunkien roolien kehitys kansainvälistyvässä maailmassa. Raportissa korostetaan byrokratian ja jäykän hallintokoneiston purkamista edellytyksenä siirtymiselle kommunikaatioyhteiskuntaan, joka perustuu yhteistyölle ja pitkäjänteiselle tavoitesuunnittelulle. Perus- ja aikuiskoulutusta yhteiskunnasta ja aluejärjestelmistä pidetään tulevaisuudessa yhä tärkeämpänä edellytyksenä tulevaisuuden suunnittelulle.

Suosittelija: E. Tervämäki

The Informational City; Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban-Regional Process

Castells Manuel, Basil Blackwell Inc. UK / USA 1989, ISBN 0-631-15988-6

Taloudellinen kehitys, informaatiovirrat, palveluiden keskittyminen ja hajoaminen, kommunikaatioteknologiavirrat, maanarvo, uusi kaupunki; sosiologin laaja näkökulma. Antoisa mutta erittäin raskaslukuinen perusteos.

Suosittelijat: P. Lahti, Harri Andersson

*** The Spatial Impact of Technological Change**

Brothie John, Newton Peter & Hall Peter, 1987 Croom Helm Ltd. Worcester 1987, 460s.

Erittäin suositeltava; paljon hyviä artikkeleita.

Suosittelija: P. Lahti

Liikenne muuttuvassa maailmassa - Liikennetekniikan seminaari 1987-1988

Teknillinen korkeakoulu, Liikennetekniikka Julk. 63, Otaniemi 1988, ISBN 951-754-587-8, ISSN 0781-5816

Liikennetekniikan koulutusseminaarin opiskelijaesitelmät aiheista: - Tulevaisuuden yhdyskuntarakenne, - Tietoliikenne, - Henkilöauton tulevaisuuden näkymät, - Joukkoliikenne muuttuvassa maailmassa, - Tavaraliikenne. Lähdeluetteloita.

Har bilsamhället någon framtid?

Asp Kenneth, Forsström Åke, Lorenzon Sten, VTI-Nr 247 : 1982, Statens väg- och trafikinstitut, Linköping, ISSN 0347-6049

Yhä ajankohtainen raportti autoyhteiskunnan tulevaisuudesta ja siihen vaikuttavista edellytyksistä ja rajoituksista sekä sen mukanaan tuomista ongelmista ja uusista tutkimustarpeista. Raportin keskeinen johtopäätös on, että autoyhteiskunta on myös tulevaisuuden yhteiskunta, koska auton käytölle perustuva aluerakenne on syntynyt viimeisen 15 vuoden aikana ja sen muuttaminen (asuin ja työpaikka-alueiden uudelleenjärjestäminen) on erittäin hidas prosessi; seuraavan 15-25 vuoden aikana ei voida muuttaa kovin paljon.

*** Effekter av stora externa handelsetableringar**

Handels Planinstitut AB, NU-Handels Utredningsinstitut, K-KONSULT nordpaln ab, Ruotsi 1990

Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää esimerkkitapausten avulla, mitä markkinoiden menetyksiä ja muita vaikutuksia voidaan odottaa suurilta ulkoisilta kauppakeskitymiltä ja tuoda esille sopiva työjärjestys / checklista kunnalliseen vaikutusanalyysiin. Vaikutuksiin liikenteeseen ja liikennekustannuksiin ei vielä tässä tutkimuksessa ole pystytty ottamaan kantaa, mutta jatkotutkimukset tulevat käsittelemään myös näitä tekijöitä. Tutkimus on ensimmäinen ja ainutlaatuinen Ruotsissa ja sitä voidaan mielestäni käyttää hyväksi yleis- ja asemakaavavaiheissa kaupungin liiketilojen tulevaisuuden tarpeen sijoittelu/priorisointityössä.

Euroopan todelliset vaikuttajat; Johdatus kuntien ja maakuntien Eurooppaan

Erkki Mennola, VAPK-kustannus Hki 1991, ISBN 951-37-0487-4

Kirja antaa yleiskuvan Euroopan todellisten vaikuttajien, kuntien ja maakuntien historiasta ja toiminnasta. Se on avuksi toimittaessa Euroopassa ja kehitettäessä oman maan oloja.

Luettelo haastatelluista asiantuntijoista:

Prof. Sulevi Lyly Helsingin Teknillinen Korkeakoulu, Liikennetekniikka
Arkkite. Anders Jansson Tielaitos, Kehittämiskeskus
Arkkite. Pekka Lahti VTT, Yhdyskunta- ja rakennussuunnittelulaboratorio
Arkkite. Roger Wingren Pietarsaaren kaupunki, Tekninen virasto
FT Erkki Tervamäki Helsingin Yliopisto, Maantieteen laitos
Tutkija Harri Andersson Turun Yliopisto, Liikennemaantiede
Tutkija Timo Halme Oulun Yliopisto
Arkkite. Arne Branzell Chalmers Tekniska Högskola
DI Björn Sifverberg LT- Konsultit Oy, Liikennesuunnittelu